

## SIVISTYSTOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2026

### SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja

#### Sivistystoimen toiminta-ajatus:

Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatus-, opetus-, ruoka- ja elämänlaatupalvelujen järjestämisestä. Sivistystoimen toiminnan suuntaamiseen vaikuttavat palvelujen kysyntä, toimintaympäristö, toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä valtakunnalliset linjaukset. Sivistystoimen palvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja sosiaalisten verkostojen kehittymistä sekä tukevat elämänhallintaa elämän eri vaiheissa. Sivistyspalvelut vaikuttavat vetovoimatekijänä kunnan elinvoimaan.

Sivistystoimen tehtävänä on kasvua, oppimista ja osallisuutta edistämällä vahvistaa hyvinvointia sekä osaamista turvallisessa ja kehittyvässä toimintaympäristössä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on sivistynyt, aktiivinen ja osallistuva kansalainen, joka ottaa vastuun omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä elinympäristöstä.

#### Hyvinvointityö

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja ja hyvinvointisuunnittelija

#### Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnalla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä alueen elinvoimaisuutta. Lakisääteinen toimielin Kuhmoisten kunnassa on Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön moniammatillinen työryhmä, jonka koolle kutsuja on sivistystoimenjohtaja.

#### Palvelusuunnitelman kuvaus:

Hyvinvointityön tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvinvointia poikkihallinnollisesti eri toimialojen yhteistyönä. Toiminnan avulla pyritään luomaan yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään elämään koko väestölle yhteistyössä eri toimijoiden, kuten hyvinvointialueen ja alueen järjestöjen kanssa. Hyvinvointityön tavoitteet ja toimenpiteet pohjautuvat valtuustokausittain laadittavaan kunnan laajaan hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan. Tavoitteellinen hyvinvointityö tukee tiedolla johtamista, ja sen tuloksellisuutta seurataan säännöllisesti vuosiraportoinnin avulla.

## VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

### Strategiset tavoitteet

| Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla |                                                                  |                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Valtuustokauden tavoite 2025 - 2029                                                                                                       | Tavoitetaso 2026                                                 | Mittari/arviointikriteeri                                                   |
| Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.                                 | Kulttuurikasvatuksen edistäminen                                 | Kulttuurikasvatussuunnitelman toimenpiteet                                  |
|                                                                                                                                           | Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa | Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman käyttöönotto                      |
|                                                                                                                                           | Hyvinvointityön tuloksellisuuden todentaminen                    | Vuosittainen hyvinvointityön tavoitteiden seuranta vuosiraportoinnin avulla |
|                                                                                                                                           | Kunnan eri toimialojen tukeminen kuntalaisten hyvinvointia       |                                                                             |

|                                                                                        |                                                                       |                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                        | edistävien palveluiden kehittämisessä ja tarjonnassa                  | Poikkihallinnollisten hyvinvointityöryhmien (Kuhmoisten perhekeskustiimi sekä Liikunnan ja elintapojen edistämisen työryhmä) työskentelyn koordinaointi |
| Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä | Henkilöstön työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen | Koulutuspäivien määrä<br>Työhyvinvointitesti /Palautumislaskuri                                                                                         |

## Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuksen esihenkilö

### Tehtävän toiminta-ajatus:

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön. Arvonamme on hyvinvoiva lapsi, jonka yksilöllisyys ja osallisuus ovat vahvasti läsnä arjessamme.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet.

### Palvelusuunnitelman kuvaus:

Varhaiskasvatuspalveluita tarjotaan kunnallisessa päiväkodissa sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintana. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat myös vuorohoito, varhaiserityiskasvatus, perheille maksettava kotihoidontuki sekä kotihoidontuen kuntalisä. Kotihoidon tuen kuntalisää maksetaan perheelle, jossa hoidetaan kotona yhtä tai useampaa alle 3-vuotiasta lasta.

Varhaiskasvatusta ohjaavana asiakirjana toimivat varhaiskasvatuslaki 540/2018 ja Opetushallituksen laatima varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka pohjalta paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty v. 2022. Suunnitelma tukee esihenkilöiden ja henkilöstön ammatillista ja pedagogisesti tietoista toimintaa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan varhaiskasvatuslain mukaisesti jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman avulla asetetaan yhteisiä tavoitteita ja sovitaan yhdessä siitä, miten kunkin lapsen yksilöllistä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia edistetään.

Varhaiskasvatuslaki painottaa lasten ja perheiden osallisuutta toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Huoltajalle järjestetään mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää riittävän henkilöstöresurssin varaamista suhteessa lasten lukumäärään – myös ennakoitavissa olevien poikkeamien varalle. Talousarviovuonna 2026 ammattitaitoisen kasvatus- ja hoitohenkilöstön lain mukainen määrä varmistetaan määräaikaista työntekijöitä palkkaamalla. Lisäksi lisäantyneen vuorohoidon tarpeen sekä ennakoitavissa olevien poikkeamien (vuosilomat, koulutukset, tasoittumisvapaat) varalle varataan tarvittavat henkilöstöresurssit etukäteen lain edellyttämällä tavalla. Aamu- ja iltapäivätoiminnan käytännön järjestäminen edellyttää vastuuhajaajan resurssin sekä koulunkäynnin ohjaajien työpanosta.

Varhaiskasvatukseen on myönnetty valtionavustusta toimintavuodelle 2025 - 2026 koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Saatu avustus käytetään opettajan ja lastenhoitajan palkkamenoihin.

## VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

### Strategiset tavoitteet

| Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla |                                                                                                    |                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Valtuustokauden tavoite 2025 - 2029                                                                                                       | Tavoitetaso 2026                                                                                   | Mittari/arviointikriteeri                                                                                                                                                                    |
| Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.                                 | Laadukkaan koulupolun ylläpitäminen ja kehittäminen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen. | Varhaiskasvatuksen käyttöaste<br><br>Asiakastyytyväisyyskyselyt<br><br>Ruokakasvatuksessa hyödynnetään Nykytila.fi – itsearviointityökalua<br><br>Kulttuurikasvatussuunnitelman toimenpiteet |
| Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä                                                    | Henkilöstön työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen                              | Toimintakauden arviointi<br><br>Henkilöstön pedagogisen osaamisen ylläpitäminen                                                                                                              |

## Varhaiskasvatus

|                                | TP<br>2024 | TA<br>2025 | TA-MUUTOS<br>2025 | TA+ MUUTOS<br>2025 | TA Muutos-%<br>2026 | SU<br>2027 | SU<br>2028 |          |
|--------------------------------|------------|------------|-------------------|--------------------|---------------------|------------|------------|----------|
| Myyntituotot                   | 400        | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| Maksutuotot                    | 37 738     | 38 500     | -5 500            | 33 000             | 30 500              | -21 %      | 30 500     | 30 500   |
| Tuet ja avustukset             | 73 681     | 30 000     | 0                 | 30 000             | 50 000              | 67 %       | 50 000     | 50 000   |
| Muut toimintatuotot            | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| Valmisteverastojen muutos      | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| Valmistus omaan käyttöön       | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| TOIMINTATUOTOT                 | 111 818    | 68 500     | -5 500            | 63 000             | 80 500              | 18 %       | 80 500     | 80 500   |
| Henkilöstökulut                | -776 245   | -681 847   | -50 007           | -731 854           | -798 093            | 17 %       | -798 093   | -798 093 |
| Palvelujen ostot               | -31 666    | -21 700    | 0                 | -21 700            | -21 800             | 0 %        | -21 800    | -21 800  |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat  | -10 164    | -9 300     | 0                 | -9 300             | -10 600             | 14 %       | -10 600    | -10 600  |
| Avustukset                     | -56 861    | -45 000    | 0                 | -45 000            | -50 000             | 11 %       | -50 000    | -50 000  |
| Muut toimintakulut             | -6 122     | -8 000     | 0                 | -8 000             | -9 150              | 14 %       | -9 150     | -9 150   |
| TOIMINTAKULUT                  | -881 057   | -765 847   | -50 007           | -815 854           | -889 643            | 16 %       | -889 643   | -889 643 |
| TOIMINTAKATE YHTEENSÄ          | -769 239   | -697 347   | -55 507           | -752 854           | -809 143            | 16 %       | -809 143   | -809 143 |
| Verotulot                      | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| Valtionosuudet                 | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| Rahoitustuotot ja -kulut       | -5         | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| VUOSIKATE                      | -769 244   | -697 347   | -55 507           | -752 854           | -809 143            | 16 %       | -809 143   | -809 143 |
| Poistot ja arvonalentumiset    | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| Satunnaiset tuotot ja kulut    | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| TILIKAUDEN TULOS               | -769 244   | -697 347   | -55 507           | -752 854           | -809 143            | 16 %       | -809 143   | -809 143 |
| Varausten ja rahastojen muutos | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0                   | 0 %        | 0          | 0        |
| YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ            | -769 244   | -697 347   | -55 507           | -752 854           | -809 143            | 16 %       | -809 143   | -809 143 |

## Yhtenäiskoulu

Vastuhenkilö: Rehtori

## Tehtävän toiminta-ajatus:

Esi- ja perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa, jolla on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Esi- ja perusopetus mahdollistaa monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja. Perusopetus antaa valmiudet jatko-opintoihin ja valmiudet toimia osallistuvana kansalaisena demokraattisessa yhteiskunnassa. Opetus tukee jokaisen oppilaan

kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys, valmistaa opiskelijat ylioppilastutkintoon sekä antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoja tarkastella asioita eri näkökulmista

Yhtenäiskoulun (esi- ja perusopetus sekä lukio) tehtävänä on tarjota monipuolinen, laadukas, virikkeinen sekä turvallinen oppimisympäristö pätevän henkilökunnan turvin, voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaan kohtuullisen kokoisissa opetusryhmissä.

#### Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhtenäiskoulussa opiskellaan Opetushallituksen määrittämien opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelmien lisäksi toimintaa ohjaa yhtenäiskoulun lukuvuosisuunnitelma, jossa henkilöstö asettaa painopistealueet lukuvuodelle. Oppisisältöjen ohella koulussa painotetaan taitojen oppimista ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Lukuvuoden 2025—2026 painotettava opetussuunnitelman kokonaisuus on *Kulttuurinen moninaisuus rikkautena*. Kunnan strategian mukaisesti nämä arvot jalkautuvat koulun arjessa palveluhenkisytenä, yhteisöllisyytenä ja rohkeutena (tarkemmin lukuvuosisuunnitelmassa).

Oman lukion säilyttäminen osana yhtenäiskoulua on kunnalle vetovoimatekijä. Lukion markkinointia jatketaan aktiivisesti mm. sosiaalisessa mediassa ja lehdistössä sekä uusia nettisivuja kehittämällä.

Yhtenäiskoululle on myönnetty valtionavustuksia lukuvuodelle 2025—2026 koulutuksellisen tasa-arvon ja opetuksen laadun edistämiseen, Harrastamisen Suomen mallin toimeenpanoon sekä koulunuorisotyön kehittämiseen. Saaduilla avustuksilla on turvattu henkilöstöresurssia, palkattu kouluvalmentaja ja mahdollistettu jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisena yhteistyönä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Maakunnallista yhteistyötä tehdään mm. alueellisessa opiskeluhoitojen yhteistyöryhmässä sekä Pirkanmaan eteläisen alueen sivistys- ja opetusjohtajien kokoontumisissa. Pirkanmaan NYT Yrityskylä järjestää opettajille koulutusta ja Yrityskylä-oppitunteja oppilaille.

### VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

#### Strategiset tavoitteet

| Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla |                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Valtuustokauden tavoite 2025 - 2029                                                                                                       | Tavoitetaso 2026                                                                                   | Mittari/arviointikriteeri                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.                                 | Laadukkaan koulupolun ylläpitäminen ja kehittäminen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen. | Pitkillä välitunneilla tarjotun ohjatun toiminnan määrä<br><br>Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastukset<br><br>Ruokakasvatuksessa hyödynnetään Nykytila.fi – it-searviointityökalua<br><br>Lukuvuoden jaksopalauteen kehittäminen<br><br>Kulttuurikasvatussuunnitelman toimenpiteet |
| Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä.                                                   | Henkilöstön työhyvinvointiin ja ajan-                                                              | Lukuvuoden arviointi<br><br>Koulutuspäivien määrä                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                           |                                                                              |                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                           | tasaiseen osaamiseen panostaminen                                            |                                                                                                                                                     |
| Tarjoamme houkuttelevan asuin- ympäristön ja kunnan asukasmäärä sekä tunnettavuus kasvaa. | Houkuttelevien asuin- ja elinympäristöjen kehittämisen koko kunnan alueelle. | Lukion markkinoinnin näkyvyys sisäisesti ja ulkoisesti<br><br>Lukiolaisten yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen edistämäinen ja keskeyttämisen ehkäisy |

## Yhtenäiskoulu

|                                | TP<br>2024 | TA<br>2025 | TA-MUUTOS<br>2025 | TA+ MUUTOS<br>2025 | TA<br>2026 | Muutos-% | SU<br>2027 | SU<br>2028 |
|--------------------------------|------------|------------|-------------------|--------------------|------------|----------|------------|------------|
| Myyntituotot                   | 12 110     | 12 000     | 21 670            | 33 670             | 20 000     | 67 %     | 20 000     | 20 000     |
| Maksutuotot                    | 1 852      | 1 150      | 0                 | 1 150              | 600        | -48 %    | 600        | 600        |
| Tuet ja avustukset             | 61 811     | 104 500    | 0                 | 104 500            | 67 550     | -35 %    | 67 550     | 67 550     |
| Muut toimintatuotot            | 6 966      | 0          | 0                 | 0                  | 5 500      | 0 %      | 5 500      | 5 500      |
| Valmisteverastojen muutos      | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| Valmistus omaan käyttöön       | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| TOIMINTATUOTOT                 | 82 740     | 117 650    | 21 670            | 139 320            | 93 650     | -20 %    | 93 650     | 93 650     |
| Henkilöstökulut                | -1 806 279 | -1 818 848 | 0                 | -1 818 848         | -1 907 795 | 5 %      | -1 907 795 | -1 907 795 |
| Palvelujen ostot               | -538 629   | -475 175   | -13 335           | -488 510           | -444 525   | -6 %     | -444 525   | -444 525   |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat  | -79 031    | -63 450    | 0                 | -63 450            | -75 250    | 19 %     | -75 250    | -75 250    |
| Avustukset                     | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| Muut toimintakulut             | -21 516    | -22 950    | 0                 | -22 950            | -13 225    | -42 %    | -13 225    | -13 225    |
| TOIMINTAKULUT                  | -2 445 455 | -2 380 423 | -13 335           | -2 393 758         | -2 440 795 | 3 %      | -2 440 795 | -2 440 795 |
| TOIMINTAKATE YHTEENSÄ          | -2 362 716 | -2 262 773 | 8 335             | -2 254 438         | -2 347 145 | 4 %      | -2 347 145 | -2 347 145 |
| Verotulot                      | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| Valtionosuudet                 | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| Rahoitustuotot ja -kulut       | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| VUOSIKATE                      | -2 362 716 | -2 262 773 | 8 335             | -2 254 438         | -2 347 145 | 4 %      | -2 347 145 | -2 347 145 |
| Poistot ja arvonalentumiset    | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| Satunnaiset tuotot ja kulut    | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| TILIKAUDEN TULOS               | -2 362 716 | -2 262 773 | 8 335             | -2 254 438         | -2 347 145 | 4 %      | -2 347 145 | -2 347 145 |
| Varausten ja rahastojen muutos | 0          | 0          | 0                 | 0                  | 0          | 0 %      | 0          | 0          |
| YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ            | -2 362 716 | -2 262 773 | 8 335             | -2 254 438         | -2 347 145 | 4 %      | -2 347 145 | -2 347 145 |

## Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esihenkilö: Sivistystoimenjohtaja, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen esihenkilö (kirjastot, kotiseutumuseo, Riihigalleria)

## Tehtävän toiminta-ajatus:

Elämänlaatupalvelujen tehtävänä on tarjota mahdollisuudet elämysten ja virkistykseen kokemiseen sekä hyvinvoinnin ylläpitämiseen jokaiselle kuntalaiselle.

Kirjaston ydintehtävänä on kaikkien kuntalaisten lukutaitojen edistäminen tarjoamalla ajantasaista, uudistuvaa ja nykyaikaisia tiedontarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua kuntalaisille ja kunnassa asioiville asiakkaille. Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia virkistykseen ja elämyksiin järjestämällä erilaisia tapahtumia, elokuvia ja matkoja sekä ylläpitäen näyttely- ja museotoimintaa. Lisäksi toimiala tuottaa musiikki- ja työväenopistopalveluja ostopalveluna.

Liikuntatoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia ylläpitää hyvinvointia ja lisätä fyysistä vireyttä monipuolisten palvelujen avulla. Liikuntatoimi vastaa liikuntapaikoista ja liikunnanohjauksesta. Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua sekä tarjota nuorille monipuolisia vapaa-ajan palveluja. Nuorisotoimi ylläpitää nuorisotiloja sekä järjestää tapahtumia ja leirejä.

## Palvelusuunnitelman kuvaus:

Palvelualueella investoidaan edelleen liikuntapaikkojen ylläpitoon. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen haetaan valtionavustuksia, joilla toimintaa kohdistetaan niin lapsiin, nuoriin kuin aikuisiin kuntalaisiin. Myös liikuntapaikkarakentamiseen kiinnitetään edelleen huomioita.

Nuorisotoimen toimintamuotoja kehitetään rohkeasti vastaamaan nuorten tarpeita esimerkiksi kansainvälistä nuorisotyötä kehittämällä yhteistyössä Nuorisokeskus Marttisen kanssa. Nuoriso-ohjaaja toimii tehtäviensä ohella nuorisovaltuuston ohjaustehtävässä. Etsivää nuorisotyötä järjestetään yhteistyössä Työvalmennus-säätiö Avituksen kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluja kehitetään esihenkilön johdolla. Vuonna 2019 voimaan tullut uusi laki kuntien kulttuuritoiminnasta ohjaa kehitystä. Kirjaston palvelua kehitetään Pop up -toiminnalla sekä yhteistyön tiivistämisellä varhaiskasvatuksen ja yhtenäiskoulun kanssa. Kulttuuritoimi koordinoi maakunnallista kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa Kuhmoisten osalta. Kulttuuritoimi tekee yhteistyötä paikallisten järjestöjen kanssa.

## VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

### Strategiset tavoitteet

| Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Valtuustokauden tavoite 2025 - 2029                                                                                                       | Tavoitetaso 2026                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Mittari/arviointikriteeri                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.                                 | <p>Palveluiden ja sujuvan asiointin kehittäminen digitalisatiota hyödyntäen</p> <p>Asukkaiden osallistumismahdollisuuksien ja yhteistyön lisääminen palveluiden kehittämisessä.</p> <p>Ikäihmisten toimintakyvyn ja aktiivisen arjen ylläpitäminen.</p> <p>Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen</p> | <p>Asiakastyytyväisyyskyselyt ja asiakasmäärät</p> <p>Digituki, verkkokirjasto, e-aineisto, omatoimiasioinnit määrät</p> <p>Nuorisovaltuuston kokoukset /aloitteet</p> <p>Liikuntaneuvonnan asiakasmäärät ja ryhmät</p> <p>Kulttuurihyvinvointitarjottimen kehittäminen yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa</p> <p>Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi</p> |
| Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä.                                                   | Työntekijöiden työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen.                                                                                                                                                                                                                               | <p>Koulutuspäivien määrä</p> <p>Työhyvinvointitesti /Palautumislaskuri</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

## Elämänlaatupalvelut

|                                | TP<br>2024      | TA<br>2025      | TA-MUUTOS<br>2025 | TA+ MUUTOS<br>2025 | TA<br>2026      | Muutos-%    | SU<br>2027      | SU<br>2028      |
|--------------------------------|-----------------|-----------------|-------------------|--------------------|-----------------|-------------|-----------------|-----------------|
| Myyntituotot                   | 13 419          | 13 900          | 0                 | 13 900             | 10 100          | -27 %       | 10 100          | 10 100          |
| Maksutuotot                    | 15 346          | 10 250          | 0                 | 10 250             | 10 650          | 4 %         | 10 650          | 10 650          |
| Tuet ja avustukset             | 24 194          | 23 500          | 11 500            | 35 000             | 68 000          | 189 %       | 68 000          | 68 000          |
| Muut toimintatuotot            | 1 412           | 0               | 0                 | 0                  | 3 500           | 0 %         | 3 500           | 3 500           |
| Valmisteverastojen muutos      | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Valmistus omaan käyttöön       | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>TOIMINTATUOTOT</b>          | <b>54 371</b>   | <b>47 650</b>   | <b>11 500</b>     | <b>59 150</b>      | <b>92 250</b>   | <b>94 %</b> | <b>92 250</b>   | <b>92 250</b>   |
| Henkilöstökulut                | -412 486        | -387 029        | -24 883           | -411 913           | -494 152        | 28 %        | -494 152        | -494 152        |
| Palvelujen ostot               | -120 278        | -120 260        | 0                 | -120 260           | -122 325        | 2 %         | -122 325        | -122 325        |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat  | -68 209         | -62 800         | 0                 | -62 800            | -61 050         | -3 %        | -61 050         | -61 050         |
| Avustukset                     | -7 875          | -5 100          | 0                 | -5 100             | -3 100          | -39 %       | -3 100          | -3 100          |
| Muut toimintakulut             | -8 635          | -5 250          | 0                 | -5 250             | -5 800          | 10 %        | -5 800          | -5 800          |
| <b>TOIMINTAKULUT</b>           | <b>-617 483</b> | <b>-580 439</b> | <b>-24 883</b>    | <b>-605 323</b>    | <b>-686 427</b> | <b>18 %</b> | <b>-686 427</b> | <b>-686 427</b> |
| <b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>   | <b>-563 112</b> | <b>-532 789</b> | <b>-13 383</b>    | <b>-546 173</b>    | <b>-594 177</b> | <b>12 %</b> | <b>-594 177</b> | <b>-594 177</b> |
| Verotulot                      | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Valtionosuudet                 | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Rahoitustuotot ja -kulut       | -12             | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>VUOSIKATE</b>               | <b>-563 125</b> | <b>-532 789</b> | <b>-13 383</b>    | <b>-546 173</b>    | <b>-594 177</b> | <b>12 %</b> | <b>-594 177</b> | <b>-594 177</b> |
| Poistot ja arvonalentumiset    | -30 689         | -21 550         | 0                 | -21 550            | -22 070         | 2 %         | -22 070         | -22 070         |
| Satunnaiset tuotot ja kulut    | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>        | <b>-593 813</b> | <b>-554 339</b> | <b>-13 383</b>    | <b>-567 723</b>    | <b>-616 247</b> | <b>11 %</b> | <b>-616 247</b> | <b>-616 247</b> |
| Varausten ja rahastojen muutos | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ</b>     | <b>-593 813</b> | <b>-554 339</b> | <b>-13 383</b>    | <b>-567 723</b>    | <b>-616 247</b> | <b>11 %</b> | <b>-616 247</b> | <b>-616 247</b> |

### Ruokapalvelut

Vastuhenkilö: Ruokapalveluesihenkilö

### Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnallisten ruokapalvelujen tuottaminen on lailla ja asetuksilla säädeltyä toimintaa. Ruokapalvelujen tehtävänä on palvella asiakkaitaan maukkailta ja terveellisillä aterioilla. Ruokapalveluilla on yksi valmistuskeittiö ja kaksi jakelukeittiötä, jotka tuottavat palvelunsa taloudellisesti, tehokkaasti ja joustavasti. Ruokapalvelussa käytettävät elintarvikkeiden sopimustuotteet on kilpailutettu Hanselin toimesta. Tuoretuotteita ja lähiruokaa käytetään mahdollisuuksien mukaan.

### Palvelusuunnitelman kuvaus:

Ruokapalvelu tuottaa Kuhmoisten toimipisteiden asiakkaiden ja henkilöstön ateriapalvelut:

- Päiväkodin ateriat
- Koululounaan ja välipalan

Keittiöt valmistavat ravitsemussuositusten mukaista ruokaa. Suositukset toteutuvat, mikäli kaikki aterian osat syödään. Ruokalistasuunnittelun lähtökohtana ovat Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymät ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamat suomalaiset ravitsemussuositukset: Syödään yhdessä – ravitsemussuositus varhaiskasvatukseen, kouluruokailun ravitsemussuositukset, toisen asteen opiskelijaruokailusuositus sekä ravitsemushoito-opas.

Ruokatutantoa ohjataan Jamix atk-ohjelmalla, joka ilmaisee tuotantoerälistat, ravintoarvot ja kustannukset.

### VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

#### Strategiset tavoitteet

| Valtuustokauden tavoite 2025 - 2029 | Tavoitetaso 2026 | Mittari/arviointikriteeri |
|-------------------------------------|------------------|---------------------------|
|-------------------------------------|------------------|---------------------------|

|                                                                                                           |                                                                           |                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. | Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen                                  | Kouluruokadiplomi ja Oiva-raportit<br>Koululaiskysely vuosittain<br><br>Lähiruoan monipuolinen hyödyntäminen |
| Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä.                   | Työntekijöiden työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen. | Koulutuspäivien määrä<br><br>Työhyvinvointitesti /Palautumislaskuri                                          |

## Ruokapalvelut

|                                | TP<br>2024      | TA<br>2025      | TA-MUUTOS<br>2025 | TA+ MUUTOS<br>2025 | TA<br>2026      | Muutos-%    | SU<br>2027      | SU<br>2028      |
|--------------------------------|-----------------|-----------------|-------------------|--------------------|-----------------|-------------|-----------------|-----------------|
| Myyntituotot                   | 2 451           | 3 800           | 0                 | 3 800              | 5 125           | 35 %        | 5 125           | 5 125           |
| Maksutuotot                    | 45              | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Tuet ja avustukset             | 2 746           | 3 000           | 0                 | 3 000              | 2 500           | -17 %       | 2 500           | 2 500           |
| Muut toimintatuotot            | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Valmisteverastojen muutos      | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Valmistus omaan käyttöön       | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>TOIMINTATUOTOT</b>          | <b>5 241</b>    | <b>6 800</b>    | <b>0</b>          | <b>6 800</b>       | <b>7 625</b>    | <b>12 %</b> | <b>7 625</b>    | <b>7 625</b>    |
| Henkilöstökulut                | -145 580        | -167 777        | 0                 | -167 777           | -193 592        | 15 %        | -193 592        | -193 592        |
| Palvelujen ostot               | -8 613          | -21 700         | 0                 | -21 700            | -20 115         | -7 %        | -20 115         | -20 115         |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat  | -133 179        | -94 100         | 0                 | -94 100            | -109 200        | 16 %        | -109 200        | -109 200        |
| Avustukset                     | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Muut toimintakulut             | -12 702         | -1 820          | 0                 | -1 820             | -1 470          | -19 %       | -1 470          | -1 470          |
| <b>TOIMINTAKULUT</b>           | <b>-300 073</b> | <b>-285 397</b> | <b>0</b>          | <b>-285 397</b>    | <b>-324 377</b> | <b>14 %</b> | <b>-324 377</b> | <b>-324 377</b> |
| <b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>   | <b>-294 832</b> | <b>-278 597</b> | <b>0</b>          | <b>-278 597</b>    | <b>-316 752</b> | <b>14 %</b> | <b>-316 752</b> | <b>-316 752</b> |
| Verotulot                      | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Valtionosuudet                 | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Rahoitustuotot ja -kulut       | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>VUOSIKATE</b>               | <b>-294 832</b> | <b>-278 597</b> | <b>0</b>          | <b>-278 597</b>    | <b>-316 752</b> | <b>14 %</b> | <b>-316 752</b> | <b>-316 752</b> |
| Poistot ja arvonalentumiset    | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| Satunnaiset tuotot ja kulut    | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>        | <b>-294 832</b> | <b>-278 597</b> | <b>0</b>          | <b>-278 597</b>    | <b>-316 752</b> | <b>14 %</b> | <b>-316 752</b> | <b>-316 752</b> |
| Varausten ja rahastojen muutos | 0               | 0               | 0                 | 0                  | 0               | 0 %         | 0               | 0               |
| <b>YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ</b>     | <b>-294 832</b> | <b>-278 597</b> | <b>0</b>          | <b>-278 597</b>    | <b>-316 752</b> | <b>14 %</b> | <b>-316 752</b> | <b>-316 752</b> |

## Sivistystoimi

|                                | TP<br>2024        | TA<br>2025        | TA-MUUTOS<br>2025 | TA+ MUUTOS<br>2025 | TA<br>2026        | Muutos-%    | SU<br>2027        | SU<br>2028        |
|--------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|--------------------|-------------------|-------------|-------------------|-------------------|
| Myyntituotot                   | 28 380            | 29 700            | 21 670            | 51 370             | 35 225            | 19 %        | 35 225            | 35 225            |
| Maksutuotot                    | 54 981            | 49 900            | -5 500            | 44 400             | 41 750            | -16 %       | 41 750            | 41 750            |
| Tuet ja avustukset             | 162 431           | 161 000           | 11 500            | 172 500            | 188 050           | 17 %        | 188 050           | 188 050           |
| Muut toimintatuotot            | 8 379             | 0                 | 0                 | 0                  | 9 000             | 0 %         | 9 000             | 9 000             |
| Valmisteverastojen muutos      | 0                 | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| Valmistus omaan käyttöön       | 0                 | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| <b>TOIMINTATUOTOT</b>          | <b>254 171</b>    | <b>240 600</b>    | <b>27 670</b>     | <b>268 270</b>     | <b>274 025</b>    | <b>14 %</b> | <b>274 025</b>    | <b>274 025</b>    |
| Henkilöstökulut                | -3 140 591        | -3 055 501        | -74 891           | -3 130 392         | -3 393 633        | 11 %        | -3 393 633        | -3 393 633        |
| Palvelujen ostot               | -699 187          | -638 835          | -13 335           | -652 170           | -608 765          | -5 %        | -608 765          | -608 765          |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat  | -290 582          | -229 650          | 0                 | -229 650           | -256 100          | 12 %        | -256 100          | -256 100          |
| Avustukset                     | -64 736           | -50 100           | 0                 | -50 100            | -53 100           | 6 %         | -53 100           | -53 100           |
| Muut toimintakulut             | -48 975           | -38 020           | 0                 | -38 020            | -29 645           | -22 %       | -29 645           | -29 645           |
| <b>TOIMINTAKULUT</b>           | <b>-4 244 070</b> | <b>-4 012 106</b> | <b>-88 226</b>    | <b>-4 100 332</b>  | <b>-4 341 243</b> | <b>8 %</b>  | <b>-4 341 243</b> | <b>-4 341 243</b> |
| <b>TOIMINTAKATE YHTEENSÄ</b>   | <b>-3 989 899</b> | <b>-3 771 506</b> | <b>-60 556</b>    | <b>-3 832 062</b>  | <b>-4 067 218</b> | <b>8 %</b>  | <b>-4 067 218</b> | <b>-4 067 218</b> |
| Verotulot                      | 0                 | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| Valtionosuudet                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| Rahoitustuotot ja -kulut       | -17               | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| <b>VUOSIKATE</b>               | <b>-3 989 916</b> | <b>-3 771 506</b> | <b>-60 556</b>    | <b>-3 832 062</b>  | <b>-4 067 218</b> | <b>8 %</b>  | <b>-4 067 218</b> | <b>-4 067 218</b> |
| Poistot ja arvonalentumiset    | -30 689           | -21 550           | 0                 | -21 550            | -22 070           | 2 %         | -22 070           | -22 070           |
| Satunnaiset tuotot ja kulut    | 0                 | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>        | <b>-4 020 605</b> | <b>-3 793 056</b> | <b>-60 556</b>    | <b>-3 853 612</b>  | <b>-4 089 288</b> | <b>8 %</b>  | <b>-4 089 288</b> | <b>-4 089 288</b> |
| Varausten ja rahastojen muutos | 0                 | 0                 | 0                 | 0                  | 0                 | 0 %         | 0                 | 0                 |
| <b>YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ</b>     | <b>-4 020 605</b> | <b>-3 793 056</b> | <b>-60 556</b>    | <b>-3 853 612</b>  | <b>-4 089 288</b> | <b>8 %</b>  | <b>-4 089 288</b> | <b>-4 089 288</b> |